

R

2

AIDS

Sundhedsstyrelsen, AIDS-sekretariatet

Januar 1987

Panikken må ikke brede sig

29 APR. 1987

En bartender i Oslo bliver fyret, da han fortæller sin chef, at han er smittet med AIDS. Det samme sker for en canadisk fly-steward; danske politifolk foreslår oplysninger om AIDS-smittede optaget i kriminalregistret; en forening nægter AIDS-smittede brug af et lokale; AIDS-smittede over hele landet har hyppigt problemer med at få f.eks. tandlægebehandling; et stort flertal af englændere går ind for tvungen AIDS-test af alle, og 95 procent af de adspurgte i en undersøgelse mener, at AIDS-smittede skal bære et særligt identitetskort.

Eksemplerne er talrige og understreger, at den almindelige viden om AIDS, om smittefare og om konsekvenserne af en registreringspolitik stadig er utilstrækkelig.

Det kan derfor ikke understreges for ofte, at AIDS kun kan smitte ved seksuel kontakt og gennem blod. Ikke ved almindelig omgang mellem mennesker i hjemmet, på arbejdspladser, i skoler, institutioner eller andre steder.

Der er ingen reel smitterisiko ved almindelig omgang og ved arbejdsmæssig kontakt med HIV-positive (AIDS-smittede), og der er ingen grund til at tage særlige forholdsregler.

Det ved vi fra undersøgelser af, hvordan millioner af AIDS-smittede verden over er blevet smittet.

Hvis man undgår risikofyldt seksuel kontakt og fælles brug af sprøjter og/eller kanyler, kan man altså omgås HIV-positive nøjagtigt som alle andre.

Derfor er der heller ingen grund til en særlig registrering af antistof-positive.

Et register over de ca. 1.400 danskere, der vides at være AIDS-smittede, vil have tvivlsom værdi, fordi der skønnes at være 5-10 gange så mange, der er HIV-positive uden at vide det.

Det er ikke nødvendigt af hensyn til beskyttelse af personale i f.eks. behandlingssystemet, fordi der ingen smitterisiko er, og fordi de enkelte grupper - bl.a. laboranter - der arbejder med patienters blod i forvejen har faste sikkerhedsregler, de skal overholde.

Og det tjener intet formål i forhold til f.eks. arbejdsgivere, fordi AIDS-smitte ikke er gyldig grund til at udelukke nogen fra noget som helst arbejde (et forhold, som iøvrigt også den britiske arbejdsminister har understreget over for landets arbejdsgivere.)

Derimod er der alvorlige, negative konsekvenser af en registreringspligt for AIDS-smittede. Vi ved, at mange, der har brug for hjælp, holder sig væk fra behandlingssystemet i samme øjeblik en registrering ophæver anonymiteten. I Sverige, hvor man har gennemført registrering, søger færre mennesker til screeningsklinikkerne, hvor de kan blive undersøgt for AIDS-antistoffer. Og vore egne erfaringer med tidligere tiders behandling af kønssygdomme viser det samme.

Sikkerheden for anonymitet må ud fra en samlet vurdering prioriteres højt. Selvfølgelig er det vigtigt for at give den optimale behandling og omsorg, at relevante personer i "systemet" - f.eks. læger, tandlæger, pædagoger m.v. og andet behandlingspersonale - kender den enkelte smittedes situation og problemer.

Men blandt andet fordi den ubegrundede frygt, der stadig omgiver AIDS-syge og HIV-positive, kan give dem alvorlige problemer i den daglige tilværelse, må det være den enkelte selv, der afgør, hvilke oplysninger vedkommende ønsker videregivet, og til hvem.

Lone de Neergaard

Ny virustype?

I løbet af de seneste ni måneder er der fremkommet flere rapporter om fundet af i hvert fald én ny virustype, der kan fremkalde AIDS.

Forskere ved Harvard universitetet i USA meddelte i april 1986, at de havde isoleret en ny type AIDS-virus (kaldet HTLV-IV) fra mennesker i den vestafrikanske stat Senegal.

HTLV-IV virus er nærmere beslægtet med den AIDS-virus, der er fundet hos grønne aber, end med den fra mennesker kendte HIV-virus, og på tidspunktet for forskernes opdagelse kendtes der ikke tilfælde af AIDS-syge smittet med den nyopdagede virus.

Senere fandt forskere ved det franske Pasteur-institut imidlertid to tilfælde af AIDS-syge i Vestafrika fremkaldt af en virus, de gav betegnelsen LAV-2.

De to virustyper er formentlig identiske, og selvom de til nu kun vides at have ramt ganske få mennesker i de vestafrikanske stater Senegal og Gambia, er der grund til at være på vagt over for dem.

Man kender endnu ikke infektionens samlede udbredelse, og bl.a. fordi Gambia og andre vestafrikanske lande er yndede rejsemål for danskere, er der brug for at sætte ind. Det helt vigtige er imidlertid, at smittevejene er de samme - og at beskyttelsesforanstaltningerne derfor også er det.

I tvivl?

Ring til AIDS-linjen

01 91 11 19, hver dag fra kl. 9

I tv

AID

09 91

AID

06 13

onsd

melleml. 15 og kl. 25.

Indsats for narkomaner

I december 1986 fik Sundhedsstyrelsen meddelelse om det første tilfælde af AIDS hos en stiknarkoman i Danmark.

Smitten er formentlig introduceret i narkotika-miljøet i 1984, og det skønnes, at mellem 10 og 20 procent af alle stiknarkomaner er HIV-positive - altså smittet med AIDS.

Smitten overføres dels gennem fælles brug af "værktøj" - sprøjter og kanyler - dels gennem seksuel kontakt.

AIDS-smitte blandt stiknarkomaner er overvejende et storkøbenhavnsk problem, og det er da også her, der er gjort den største indsats.

Specielt har der vist sig meget gode resultater af Københavns kommunes forsøgsordning med gratis uddeling af sprøjter og kanyler fra apo-

tekerne og med salg af "værktøj" fra en automat i Istedgade. Mange narkomaner har spontant givet udtryk for tilfredshed med ordningen, hvilket betyder, at de gør brug af den, og at den risikable brug af fælles sprøjter og kanyler er blevet reduceret.

Sundhedsstyrelsen og Alkohol- og Narkotikarådet er enige om, at den lette adgang til rene sprøjter og kanyler er et af elementerne i en samlet strategi for bekæmpelsen af AIDS blandt stofmisbrugere. Desuden skal der sættes ind med øget oplysning og rådgivning til både narkomaner og behandlere, og der skal først og fremmest sikres relevante behandlingstilbud for at hjælpe narkomanerne ud af deres misbrug.

Risikoen for smittespredning sprøjtenarkomanerne imellem er i sig

selv en trussel mod dem, og kombinationen af stofmisbrug og prostitution udgør en betydelig risiko for spredning af AIDS uden for stiknarkomanernes kreds.

Derfor er en effektiv indsats på dette område af overordentlig stor betydning.

Uddeling af gratis kanyler og sprøjter må sættes i system i de miljøer, hvor narkomanerne færdes, og det må overvejes at uddele gratis kondomer fra behandlingsinstitutioner.

Frem for alt er der brug for en øget behandlingsindsats over for narkomanerne med flere behandlingspladser og et ændret indhold i tilbudene, herunder en mere udbredt anvendelse af metadon i offentlige institutioners behandling af hårdt belastede narkomaner.

I midten af marts holder Amtsrådsforeningen og Alkohol- og Narkotikarådet et seminar, "Stofmisbrug og AIDS", hvor indsatsen drøftes mellem politiske repræsentanter fra de offentlige instanser, der er involveret i arbejdet.

AIDS-risiko ved rejser

Fra en række lande - navnlig i Afrika, men i stigende grad også i Latinamerika og Asien - er der rapporteret om meget store antal af AIDS-smittede.

Da de hygiejniske og sundhedsmæssige forhold i disse lande samtidig er af meget varierende standard, er det nødvendigt at træffe nogle forholdsregler mod risikoen for AIDS-smitte.

Vi ved fra danske undersøgelser, at smitterisikoen i en række afrikanske lande er stor.

Der er foretaget undersøgelser af to grupper af personer, der er hjemvendt fra Afrika. Blandt 237 undersøgte danskere, der var vendt hjem fra Afrika, fandtes 4 antistofpositive, altså smittet med AIDS. Alle positive er mænd, og alle er smittet ved lokal, heteroseksuel kontakt.

212 danskere, der havde opholdt sig i Afrika gennem længere tid, fik tilbudt en undersøgelse for AIDS-smitte. 81 personer meldte sig til undersøgelsen, og af dem blev 7 mænd fundet antistofpositive. Også de var alle smittet gennem heteroseksuel kontakt med lokale beboere. Ingen af de i alt 11 smittede fra de to

undersøgellesgrupper havde modtaget blodtransfusioner eller indsprøjtninger.

I mange lande er AIDS-smitte lige udbredt blandt kvinder og mænd og sundhedsforanstaltningerne meget forskellige. Derfor skal man tage sin sunde fornuft med sig, når man rejser, og så vidt muligt følge disse råd:

Undgå seksuel kontakt med prostituerede af begge køn;

Undgå tilfældige, lokale seksuelle kontakter, og brug under alle omstændigheder kondom ved ethvert seksuelt forhold med andre end din faste partner;

Medbring eventuelt kondomer hjemmefra, da kvaliteten ikke er ens overalt;

Undgå indsprøjtninger, blodprøvetagning og tandlægebehandling, hvor dette ikke er strengt nødvendigt;

Medbring selv éngangssprøjter og kanyler, og fortæl dine rejsefæller, hvor du opbevarer dem.

Undgå operationer, og accepter kun blodtransfusioner i livstruende tilfælde. Informer dine rejsekammerater om disse krav, så de kan sikre dig;

AIDS-film for unge

Som et oplæg til klasse-diskussion eller gruppearbejde har Minerva Film/Video produceret en film om AIDS for de helt unge - fra 12-13 år og opefter.

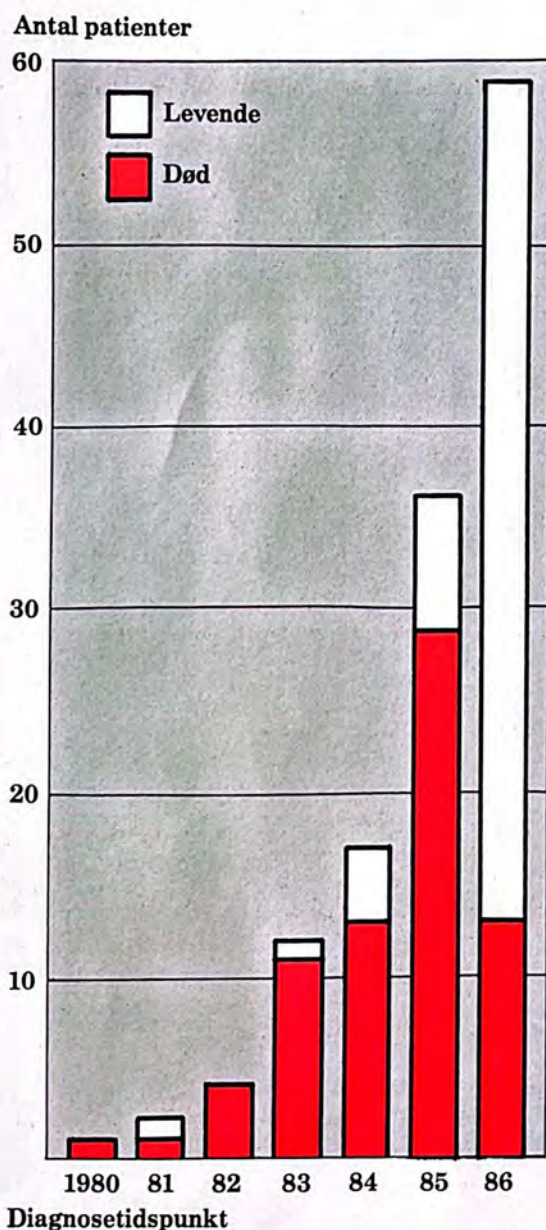
Filmen, der tager udgangspunkt i de unges hverdag, handler om, hvordan man undgår AIDS og seksuel smitte. Den er blandt andet tænkt som et diskussionsoplæg, og ud fra den kan klassen for eksempel snakke om, hvorfor det er vigtigt at bruge kondom.

Man kan få nærmere oplysning om filmen hos Minerva Film Video A/S, Baldersgade 6, 2200 København N, tlf. 01 82 11 33.

Aktuelle tal

Antallet af AIDS-syge i Danmark steg ved årets udgang til ialt 131 personer. Den 1. januar 1987 var der anmeldt 7 flere end i måneden før. Og 7 flere var døde af sygdommen, heraf 5, der fik den diagnosticeret i 1986. Ved årsskiftet var 72 mennesker døde af AIDS i Danmark.

Figuren viser det totale antal registrerede AIDS-patienter i Danmark fordelt efter tidspunktet for, hvornår de pågældende tilfælde blev konstateret, og tallet for, hvor mange af patienterne der på opgørelsestidspunktet vides at være døde af AIDS.

Figuren viser, at der er tilkommet 59 nye patienter i 1986, således at i alt 131 er diagnosticeret med AIDS. Af de 59 er 12 døde, så i alt 72 danskere nu er døde af AIDS.

Hver søjle viser antallet af an-

meldte tilfælde i de enkelte år. De røde felter angiver, hvor mange af AIDS-patienterne, der på opgørelsestidspunktet vides at være døde, fordelt på årstal efter, hvornår de fik konstateret sygdommen.

Fordelt efter køn og efter de behandlende lægers viden om smittemåden ser opgørelsen pr. 1/1-1987 således ud:

	Mænd	Kvinder
Bøsser/biseksuelle	113	-
Stiknarkomaner	-	1
Bøsser/biseksuelle der også er stiknarkomaner	1	-
Bløderpatienter	5	-
Smittet ved blodtransfusion	1	2
Smittet ved heteroseksuel kontakt*	4	1
Ukendt smittet måde	3	-
I alt	127	4

* To af mændene, der menes smittet ved heteroseksuel kontakt, er smittet i Centralafrika, og én er indvandret fra et afrikansk land.

Geografisk fordeling af personer med AIDS.

Opstillingen her viser antallet af personer med AIDS fordelt efter deres bopæl, sådan som det er oplyst på anmeldelsesblanketterne til SerumInstitutets epidemiologiske afdeling.

Tallene kan således ikke tages som noget helt præcist udtryk for sygdommens geografiske udbredelse.

Kommune/amt	Antal tilfælde pr. 1/1-87
Københavns kommune	73
Frederiksberg kommune	19
Københavns amt	9
Frederiksborg amt	6
Roskilde amt	3
Vestsjællands amt	1
Storstrøms amt	-
Bornholms amt	-
Fyns amt	3
Sønderjyllands amt	1
Ribe amt	-
Vejle amt	4
Ringkøbing amt	2
Århus amt	5
Viborg amt	1
Nordjyllands amt	1
Bopæl i udlandet	3
I alt	131

AIDS NYT 2

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET

AFD 2

NØRRE ALLE 49

2200 KØBENHAVN N

MOTHER'S LITTLE HELPERS

The woman whose man
Chases matrons and maids
Is sure to get rivals
And bound to get aids.

Pat Hein

Undersøgelse for antistof

Enhver praktiserende læge kan foretage undersøgelse for antistoffer og give vejledning. Undersøgelse og vejledning finder derudover sted.

Sjælland

Rigshospitalet, Epidemifld.

Tagensvej 20, 2200 København N.
Tlf. 01 38 66 33, lokal 7745 mellem kl. 13.00 og 18.00.

Afdelingen for hud- og kønssygdomme,

Blegdamsvej 9, 2100 København Ø.
Tlf. 01 38 66 33, lokal 5107 mellem kl. 8.45 og 10.00.

Hvidovre Hospital, Infektionsmedicinsk afsnit

Kettegårds Alle 30, 2650 Hvidovre.
Tlf. 01 47 14 11, lokal 2159 mellem kl. 9.00 og 12.00.

Bispebjerg Hospital, Afdelingen for hud- og kønssygdomme

Bispebjerg Bakke, 2400 København
Tlf. 01 81 12 50, lokal 3142 mellem kl. 8.00 og 15.00.

Rudolph Berghs Hospital, Københavns Venereaklinik

Tietgensgade 31, 1704 København V.
Åbningstid dagligt 8.00-14.00 og 16.00-19.00, tlf. 01 11 70 21.

Københavns Amtssygehus i Gentofte

Klinik for kønssygdomme

Niels Andersensvej, opgang 15, 2820 Gentofte.
Tlf. 01 65 12 00, lokal 5315.
Åbningstid mandag-fredag kl. 10.00-12.00, tirsdage og torsdage tillige kl. 16.00-17.00.

Centralsygehuset i Hillerød Medicinsk ambulatorium, afdeling 0622

Helsevej 2, 3400 Hillerød
Tid kan aftales på tlf. 02 26 15 00, lokal 2662 (sygeplejerske Martha Hansen) mellem kl. 8.00-15.00.

Fyn

Odense Sygehus, Medicinsk afdeling C

Sdr. Boulevard 29, 5000 Odense C.
Tid kan aftales på tlf. 09 13 33 33, lokal 2650 mellem kl. 8.30 og 15.00.

Afdelingen for hud- og kønssygdomme,

Sdr. Boulevard 29, 5000 Odense C.
Tid kan aftales på tlf. 09 13 33 33, lokal 2705 mellem kl. 8.30 og 15.00.

Jylland

Marselisborg Hospital, Århus, Medicinsk-epidemisk afdeling

P.P. Ørumsgade 11, 8000 Århus C.
Tid kan aftales på tlf. 06 14 27 77, lokal 130 mellem kl. 8.00 og 13.00.

Afdelingen for hud- og kønssygdomme,

P.P. Ørumsgade 11, 8000 Århus C.
Tid kan aftales på tlf. 06 14 27 77, lokal 144 mellem kl. 8.00 og 13.00.

Teaterstykke om AIDS

Det århusianske teater Svalegangen har med stor succes og gode anmeldelser opført stykket "Som du er" om AIDS og det at blive ramt af sygdommen.

Svalegangen sender forestillingen på turné i hele landet i efteråret 1987, og AIDS-sekretariatet hører meget gerne om indtryk og erfaringer.

Svalegangen er interesseret i at vise forestillingen også i andre traditionelle teatersammenhænge - f.eks. i skoler og andre undervisningsinstitutioner.

Oplysninger fås ved henvendelse til Svalegangen, Rosenkrantzgade 21, 8000 Århus C, tlf. 06 19 19 44. ■

Materiale til skoler

Skoleelever bliver dagligt oversvømmet med informationer om AIDS - gennem radio, tv og andre massemedier, og i mange tilfælde bliver eleverne forvirrede over de forskellige oplysninger.

Derfor vil samtlige københavnske skoler i februar måned modtage skolemateriale om AIDS beregnet for folkeskolens ældste klasser. Det var en københavnsk lærergruppe, der i december 1986 fik ideen og herefter arbejdede så hurtigt, at grundmaterialet nu ligger klart. Lærergruppen har desuden samarbejdet med forsøgsafdelingen og skolesundhedstjenesten i Københavns Kommunale Skolevæsen samt med Sundhedsstyrelsen.

Udover de københavnske skoler vil samtlige amts- og primærkommunale skoleforvaltninger få tilbudt materialet, og det er tanken, at det senere kan udbygges og suppleres.

I midten af februar udkommer AIDS NYT 3 med en kommenteret gennemgang af de eksisterende bøger, pjecer, film og videoer om AIDS.

AIDS NYT er udgivet af Sundhedsstyrelsen.

Redaktion: Lone de Neergaard (ansv.), Henning Jørgensen og Eva Hammershøj, AIDS-sekretariatet; Henrik Zoffmann, Statens Seruminstitut, Finn Trunk Black, Marselisborg Hospital, John Sørensen, Amtsrådsforeningen og Keld Ravn, Journalistgruppen ApS.

Grafisk tilrettelæggelse: Morten Jersild AS

Sats: HovSats A/S

Oplag: 17.000 eks.

AIDS NYT udsendes til bl.a. politikere i stat, amter og kommuner, en række offentlige myndigheder, social- og sundhedsforvaltninger, behandlere og undervisningsinstitutioner.

Nyhedsbrevet og artikler derfra må frit kopieres med angivelse af kilden.

Yderligere eksemplarer, f.eks. til brug ved særlige arrangementer, kan rekvireres ved henvendelse til AIDS-sekretariatet. ■